

IJSBAAN BEDUM

Stukje historie

START

Hotel Bakker en Krijthe

1855

Chaos op het ijs

Adel en grote boeren waren belangrijk

21-2-1855

Overal waren baanvegers in de weer om sneeuw te ruimen om zo een baan voor arrensleden aan te leggen. In het ijsgekke Bedum zelfs 2.

Terwijl er bij de stad noch baanveger te zien was.

(Ingezonden.)

Liefhebbers zijnde van schaatsenrijden, hebben wij gisteren een toertje naar Onderdendam gemaakt. Het trok daarbij onze aandacht dat wij overal de baanvegers ijverig bezig vonden de sneeuw op te ruimen – overal, behalve in de onmiddellijke nabijheid der stad. Wij schaamden ons over onze stadgenooten: het eerste en moeilijkste werk werd daar door bewoners van Hoogebrug verrigt. Nog meer waren wij dezen morgen verbaasd, te bevinden dat er bij de stad baan noch **baanveger** was te zien, terwijl men in de gemeente **Bedum** reeds bezig was eene tweede baan voor arrensleden, aan te leggen. Van waar, vroegen wij ons af, dat verschil, dat gebrek aan werkzaamheid bij de stad? Zijn er dan hier geene ledige handen? Voorzeker ja. Zijn de arbeiders dan hier minder werkzaam, minder genegen om *verdiend*, in stede van *gegeven* brood te eten? Ook dat gelooven wij niet. Veeleer is het ons voorgekomen dat de oorzaak in eene minder active politie en eene te karige belooning is te zoeken.

Elders wordt het schoonhouden der banen aan 3 of 4 personen opgedragen. Verrigten zij dit niet voldoende, dan worden zij door anderen vervangen. Hier worden 30 tot 40 arbeiders toegelaten, allen met een' bezem gewapend; en het bezit eens bezems schijnt

BANEN OP HET BOTERDIEP

Schaatsen op het Boterdiep

1849

— Ook te **Bedum** heeft het **ijs** een offer geëischt. Een zoontje van den landbouwer GERARD ZIJLEMA, met name ALBERT, oud omstreeks 14 jaren, in den morgen van den 25sten dezer, waarschijnlijk zonder toestemming van zijne ouders gebruik van zijne schaatsen hebbende gemaakt op het Terlaanster Maar, aldaar, heeft zulks met den dood moeten bekoopen. De alsnog bij den drenkeling ingeroepen geneeskundige hulp is zonder gunstig gevolg gebleven.

— De eenige zoon van den heer Meijer te **Bedum** en de eenige zoon van den heer Smedes te Middelsem gingen beiden schaatsenrijden, ze raakten in een bijt en werden een uur later dood opgehaald. De ouders der beide jongelieden zijn, zooals te begrijpen valt, troosteloos.

Slachtoffers van het ijs

Scheepvaart als boosdoener

OKTOBER 1870

Oprichting ijsvereniging. (1872 163 leden)

Burg. Leopold (president overl. 1873) en dokter Krijthe

1875

Wedstrijden om gebruiksvoorwerpen

Tussen brug en balkengat (Balkgat) bij houtzaagmolen (de Kamp)

1881

LAATSTE BERICHTEN.

Het gemeentebestuur van **Bedum** heeft ongeveer 95 arbeiders in 't werk gesteld, om de **ijsbaan** van Groningen—Zuidwolde—Bedum—Onderdendam in goede orde te brengen.

De Banen van GRO-
NINGEN over het Bo-
terdiep naar **BEDUM** zijn heel
prachtig.

Te **Bedum** heeft iemand de **ijsbaan**, die voor een wedstrijd op schaatsen zou dienen, zóó bedorven, dat de hardrijderij onmogelijk was. De verontwaardiging daarover is zeer groot. De directie der IJclub heeft eene premie van f 25 uitgelooft aan dengene, die den dader kan aanwijzen.

Het ijs in Bedum haalde regelmatig de krant

1940

Het 70-jarig bestaan van de ijsvereniging „Bedum“

Ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de ijsvereniging „Bedum“ werd een **hardrijderij** van amateurs gehouden om het kampioenschap van de provincie Groningen. Een paar leden van het bestuur van den Prov. Gron. IJsbond, n.l. de heeren Wiersma, voorzitter en Boerema, penningmeester, woonden den wedstrijd bij, die veel bezoek trok.

De 1e prijs, een gouden medaille, aangeboden door den Prov. Gron. IJsbond, werd gewonnen door den heer P. Mekkes te **Bedum**; de 2e pr. door den heer P. H. Bierema te Usquert; de 3e door den heer K. M. Smook te Veendam en de 4e door den heer J. Bulthuis te **Bedum**.

De prijzen bestonden uit zilveren en verguld zilveren medailles. De heer Smook, die de baan aflegde in 16.1 sec., verwierf voor den snelsten rit een extra prijs, n.l. een kunstvoorwerp. Bierema deed 17.1 sec. over de baan, Mekkes 17.4 en Bulthuis 18.4. De kampioen reed dus niet het snelst.

Hardrijderij in Bedum

1873

IJsvereeniging te Bedum.
Hardrijderij op Schaatsen van Mannen,
(IJs en Weder dienende)
op Vrijdag den 7 Februarij 1873.
PRIJS f120. PREMIE f30.
De vier laatste Mederijders ieder f2.50.
Aangifte in persoon of met franco brieven bij den Voorzitter der IJsvereeniging, vóór of op den dag der Rijding, 's morgens vóór 9 uur.
Het Bestuur der IJsvereeniging te Bedum,
W. RUITINGA, Voorzitter.
ANTH. KRUISINGA, Secretaris.

1943

IJSVEREEN. BEDUM
Aangesl. b. d. Prov. Gron. IJsb.
HARDRIJDERIJ VAN MANNEN
op ZATERDAG 17 JANUARI '42
Prijzen: f 15, f 10, f 7.50, f 5 en f 2.50. Inleggeld f 0.50.
Aangifte vóór 12 uur in 't Hotel DEKKER, Tel. 30.

IJsvereeniging Bedum
IJs en weder dienende.
Hardrijderij van Mannen
op Donderdag 10 Dec.
Prijzen f 60, f 40, f 20 en f 10
1.30 uur rijderij. Aangifte voor 12 uur in 't hotel GEMEENTEHUIS. Telef. no. 30.
HET BESTUUR.

1925

1879

IJsvereeniging te Bedum.
Hardrijderij op Schaatsen,
op MAANDAG 27 Januari e.k.,
door JONGENS
uit de gemeente Bedum beneden 15 jaren,
om vijf fraaie prijzen;
en op DONDERDAG 30 Januari e.k.
DOOR MANNEN.
Tot prijs f100.00.
Premie - 30.00.
en vier gratificatiën ieder van - 5.00.
Aangifte des namiddags voor 1 uur, ten huize van mejufvr. de wedw. A. F. KRIJTHE.
Het Bestuur:
ANTH. KRUISINGA, voorzitter.
J. KLIPPUS, secretaris.

1946

IJsvereeniging Bedum
IJs en weder dienende
Hardrijderij
op Vrijdag 20 Dec. te **Bedum**
van Jonge Mannen
t/m 20 jaar. Aanvang 2 uur
Inleggeld f 1.—.
Prijzen f 75, f 50, f 25 en f 10.
Aang. vóór 12 uur in 't Hotel 't Gemeentehuis. Telef. K 5901 (213). Persoonsbewijs overleggen. Entrée f 1 bel. inbegr. Leden betalen 20 cts.
Het Bestuur

AANTAL JUBILEA

1895 25 jarig bestaan – gekostumeerd rijden

1910 40 jarig bestaan – regelementen: alleen een ijsfeest
dus helaas

50 jarig bestaan – ringrijden met paard en rijtuig
jongens 12 t/m 18 jaar ringrijden met de fiets;
meisjes met een versierde fiets

1930 60 jarig bestaan – geen feest, kas is leeg

1945 75 jarig bestaan – uitgesteld naar 1946 (oorlog)

1960 90 jarig bestaan – ijsrevue door leden

AANTAL MERKWAARDIGHEDEN

1895 op bezoek bij Krijthe – heet bier (speechen)

1919 dames kunnen lid worden

1912 oprichting Provinciale Groninger Ijsbond (burgemeester)

1923 er is geen behoefte aan een ijsbaan

1926 toezichthouder krijgt half kistje sigaren zodat hij beter toezicht houdt op illegale schaatsers

1937 burgemeester grijpt in tijdens een wedstrijd voor schoolkinderen, er werd nl. 10 cent entree gevraagd

1977 schaatsen voor de schooljeugd in Groningen

1951

Bazar Ijsbaan

BEDUM. — Ten behoeve van de pas gestichte ijsbaan te **Bedum** wordt gedurende 4 dagen een grote bazar gehouden in hotel Bakker. Burgemeester Spoelstra, die deze bazar opende, getuigde met zichtbare voldoening van waardering voor dit gezonde particuliere initiatief en voor de doortastendheid, waarmede het bestuur deze aangelegenheid heeft aangepakt. Er zijn tal van attracties en elke avond zal één van de plaatselijke verenigingen de ingerichte „vrolijke koffiekamer” opluisteren met zang of muziek.

Bazar ten behoeve van een nieuwe ijsbaan in hotel Bakker. Burg. Spoelstra had waardering voor het gezonde particuliere initiatief. Simon Johannes Wijk, sinds 1926 bestuurslid en penningmeester woonde ten Noorden van de melkfabriek. Hij stelde een deel van het land achter zijn huis beschikbaar.

1853

SCHAATSSEN

Bedum kreeg nieuwe ijsbaan

Waar morgen de kampioenschappen
worden verreden

Eindelijk is het dan zover. De schaatsliefhebbers in **Bedum** hoeven zich niet meer op kanalen, grachten en sloten te behelpen, want de „IJsvereniging **Bedum**“ kon hedenmiddag te ongeveer twee uur — begunstigd door ideaal winterweer — haar lang verbeide **ijsbaan** achter de melkfabriek openen. In het door de vereniging doelmatig ingerichte clubgebouwtje — eertijds kippenhok — sprak burgemeester J. N. Spoelstra een kort openingswoord, waarin hij van zijn vreugde getuigde, dat **Bedum** door eendrachtige samenwerking eindelijk over een eigen veilige **ijsbaan** beschikt. Nadat spr. het lint over het toegangsvlondertje had doorgeknipt, kon tenslotte een grote schare enthousiastelingen de schaatsen onderbinden en de eerste baantjes rijden. Morgenmiddag zullen de Groninger kampioenschappen voor mannen er worden verreden.

Van de „IJsvereniging **Bedum**“ met enkele medewerkers op de gisteren geopende ijsbaan. In het midden met grijs kostuum de heer H. R. Lijffering, voorzitter, en geheel rechts secretaris J. H. Haakman.

De nieuwe ijsbaan

Regen bedierf de pret
Provinciaal Groninger mannen-
kampioenschap afaelast

grote teleurstening, dat de wedstrijd ge-
staakt moest worden, maar toch kwam
hun vereniging onmiddellijk de deelne-
mers financieel enigermate tegemoet, een
sportieve geste, welke zeer gewaardeerd
werd.

Regen bedierf de pret

1857

wonende te _____
die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op negen-
tien april _____ van dit jaar,
te _____ seventien uur _____,
_____ in deze gemeente is overleden:
Wijk, Simon Johannes, oud vijfen-
seventig jaren, zonder beroep, geboren
te Winsum, wonende te Bidaam,
echtgenoot van: Kosscher, Eva, woon-
van: Wijk, Petrus en van: Stol,
Glaaste, beiden overleden.

Overlijden Van Wijk

1985

Met dank aan de
DOMO

Met steun Domo-zuivelfabriek

Bedum heeft nieuwe ijsbaan

BEDUM De 115-jarige IJsvereniging Bedum, de oudste sportvereniging in de gemeente, heeft zaterdag de nieuwe ijsbaan officieel in gebruik genomen. De baan is gelegen tussen het Boterdiep WZ en Ter Laan. Wethouder P. S. de Graaf verzichtte de officiële opening door de naam „t Scheuvelhoes” te onthullen.

De ijsbaan is een 'kado' van de Coöperatieve Melkprodukten Bedrijven No. Nederland, waar de Bedumer DOMO-zuivelfabriek deel van uit maakt. Het zuivelbedrijf bouwt op de plaats van de oude ijsbaan, naast de fabriek, een afvalwater-zuiveringsinstallatie. In ruil voor het beschikbaar stellen van het ijsbaanterrein zorgde het zuivelconcern voor de aanleg van een nieuwe ijsbaan, op een veel idealere plaats. De baan is nu voor de meeste Bedumers gemakkelijker te bereiken. Bij de ijsbaan werd een kantine gebouwd, aangelegd werd een goede baanverlichting en geluidsinstallatie en er is een ruim parkeerterrein. De inrichting van de kantine, zoals de aanleg van een bar, gebeurde door vele vrijwilligers van de Bedumer IJsvereniging.

De nieuwe ijsbaan is ruim van opzet. De wedstrijd baan is 400 meter, zodat er officiële wedstrijden kunnen worden verreden. De ijsvereniging zal daarom alles in het werk stellen in Bedum zoveel mogelijk schaatsactiviteiten te organiseren, zoals wedstrijden en kampioenschappen. Het gewest Groningen van de KNSB staat hier positief tegenover, zo liet de voorzitter van het gewest zaterdag weten. Hij prees de inzet van de Bedumer ijsvereniging en nodigde de trainingsgroep van de vereniging uit om deel te gaan uitmaken van de gewestelijke KNSB-trainingen. Het gewest Groningen zal de komende maanden de kontakten met natuurijsverenigingen verbeteren. Op de ijsbaan is verder veel ruimte voor 'schaatsleerlingen' oftewel 'krabbelaars'.

Direkteur van de Bedumer zuivelfabriek, K. Roetman, bedankte de ijsvereniging voor de goede samenwerking en bood een koffiezetapparaat aan. Wethouder de Graaf gaf als kado een klok.

Eerste ijsbaan

De voorzitter van de IJsvereniging Bedum, de heer A. J. Bosman, en wethouder de Graaf gaven een historisch overzicht van de 115-jarige vereniging. Tot het begin van de jaren '50 werden activiteiten gehouden op het Boterdiep. De ijsbaan bij de zuivelfabriek werd op 8 januari 1953 officieel in gebruik genomen. Het geld voor aankoop van het terrein kwam bij elkaar door allerlei acties, met als beschermheer de toenmalige burgemeester Spoelstra. Als eerste kantine fungeerde het 'kippenhok' van Simon Wijk en in 1962 werd een kantine gebouwd. Bekend is de naam van de familie Bakker, die de kantine pachtte en kleurrijke verhalen over die tijd kan vertellen.

Reeds in 1924 was er sprake van het aanleggen van een nieuwe baan. De geraamde kosten van f 81.000,- bleken te hoog. In 1967 werd afgezien van een baanvergroting; ook vanwege de kosten: f 26.000,-. In 1975 was sprake van een nieuwe ijsbaan bij de sportvelden. De nieuwe ijsbaan aan Ter Laan is gebouwd op land van wijlen prof. Cleveringa; het land kon worden verkregen dankzij de medewerking van notaris E. W. Bouwman, zo vertelde voorzitter Bosman. Wethouder de Graaf noemde de ijssport vooral een „verbroederende sport, hetgeen ook voor de gemeente erg belangrijk is.”

Rijke historie

Veel mensen hebben zich in de rijke historie ingezet voor de Bedumer IJsvereniging. Bekende namen zijn Lijfering (35 jaar bestuurslid, erevoorzitter), Bazuin, Krijthe, Bos en niet te vergeten: Haakman, die meer dan 36 jaar sekretaris was. Haakman maakte er een gewoonte van om complete jaarverslagen op rijm te zetten en aldus te zorgen voor de nodige luim tijdens de vergaderingen. Een hoogtepunt was in 1960 het 90-jarig bestaan van de ijsvereniging; ter gelegenheid hiervan schreef mevr. Haakman een ijsrevue die geweldig aansloeg.

Altijd veel gezelligheid

1992

1980 EERSTE

SCHAIVE TORENTOCHT. Afstanden 30, 60 en 90 kilometer. Gestart kan worden bij de **ijsbaan** in **Bedum** tussen 9.30 en 12.00 uur voor de tocht over 90 kilometer en tussen 9.30 en 13.30 uur voor de tochten over 30 en 60 kilometer.

Schaive Toorntocht

1987

Schaive Torentocht naar latere datum

GRONINGEN - Het bestuur van de ijsvereniging **Bedum** heeft besloten om de voor vrijdag vastgestelde Schaive Torentocht, een wedstrijd over 222 kilometer, voorlopig uit te stellen in verband met de concurrentie van de Rottemerentocht in Zevenhuizen, die op dezelfde dag wordt gehouden. Het was de bedoeling van de organisatoren om de landelijke top nu eindelijk eens naar Noord-Nederland te halen. Daarom was een prijzenpot van liefst 20.000 gulden beschikbaar.

Maar het bestuur van de ijsclub heeft de indruk dat de vedetten van de lange adem niettemin voor de Rottemerentocht zullen kiezen waar nog meer geld te verdienen zou zijn. Komende zaterdag wordt wel een Schaive Torentocht voor toerrijders over diverse afstanden gehouden. De start is vanaf 7.30 uur op de **ijsbaan** in **Bedum**.

1991

Ijsvereniging **Bedum**

zaterdag 9 februari start
v.a. de **ijsbaan** van 9.00-
13.00 uur

SCHAIVE TOORN- TOCHT

30 km-55 km-85 km

inleg t/m 15 jr. f 5,-,
16 jr. en ouder f 7,50

beloning een medaille

1986

Inschrijving in het Scheuvelhoes

Over het dijkje bij de ijsbaan op
het Boterdiep

Bukken bij de spoorbrug

Batlopen in Onderdendam

In het clubgebouw van de ijsvereniging had men de handen vol aan de 1800 inschrijvingen.

Bij de spoorbrug in Bedum moest even gebukt worden om vlekkeloos te kunnen passeren.

9-2-81

In Onderdendam moest een brug klunend gepasseerd worden.

Schaatsers voor aanvang van de tocht op het Boterdiep in Bedum.

1996 HET TOENMALIGE BESTUUR

*Achter v.l.n.r.: Corrie Poelma, Jan Mulder, Betse Hoekzema, Gerard Woudsma, Job Hofman, Kars Emmelkamp.
Voor v.l.n.r.: Peter van Dijken, Andries Bosman.
Op deze foto ontbreken Henk v.d. Berg en Grietha Ubels.*

Nog een paar
opmerkelijke zaken

1855

— Men zal zich herinneren, dat in de maand Januarij j.l. eene boerenmeid aan den Wolddijk, gem. **Bedum**, door een boerenknecht onder het **ijs** gestopt zou zijn en alzoo verdronken. In de voorgaande week stond deze persoon teregt voor het prov. gerechtshof te Groningen, beschuldigd van bovengenoemd feit bedreven te hebben. Hierin werden 30 getuigen gehoord, waarna de Procureur-Generaal eene gevangenzetting eischte van 5 tot 20 jaar. Als verdediger trad voor den beschuldigde op mr. van Ronkel, die tot vrijspraak concludeerde, uithoofde er geen wettig bewijs was, dat hij het feit zoude bedreven hebben. Donderdag j.l. werd in deze zaak uitspraak gedaan en het hof sprak hem vrij; hij werd, na een half jaar primitive gevangenzetting, onmiddellijk op vrije voeten gesteld.

5 tot 20 jaar geëist als je een boerenmeid onder het ijs stopt, later vrijgesproken

De bestuurs tafel

19XX

Een lelijk eend als Zamboni

19NU

Moderne apparatuur

Het blijft menskracht

Het blijven mooie plaatjes

Maar zo zien we het graag

VERGEET JE NIET
IN TE SCHRIJVEN
VOOR DE:

Met dank voor de foto's en krantenknipsels aan:
Historische vereniging Bedum
Delpher.nl